

Derol yahde he Ibrankooɓe

Habaru dow ɗerol ngool

Wala tabbitinɗo binnduɗo ɗerol ngool. Ngol winndaama duu nder wakkati mo goonɗinɓe tinna no torree, ko watta ɓe mboppa goonɗinol maɓɓe. Ngol winndaama yahde he hawriine goonɗinɓe Iisa *Almasiihu gom naatune nder torraaji feere-fereji. *Yahudankooɓe duu ɓuri heewde nder hawriine goonɗinɓe ndee.

Daliila gaɗɗo ngol winndaa woni semmbinɗinde goonɗinɓe nder goonɗinol mum'en. Goonɗinɓe ɓee keɗake gartol Iisa *Almasiihu amma o wartaay faa wɔɓɓe maɓɓe coyyi nder bowka mum'en (Ibrankooɓe 6.1-6).

*Binndu*ɗo ɗerol ngool hollii ɓe ko Iisa *Almasiihu woni Kisinoowo mo Alla lilowi. O hollii ɓe duu kujje tati. Arannde nii o hollii ɓe ko Iisa *Almasiihu no *Bii-Alla, omo ɓuri annabiibe e maleykaaɓe, omo ɓuri annabi *Muusa duu (Ibrankooɓe 3). O hollii ɓe kaden ko Iisa *Almasiihu no ɓuri mawɗo *cakkanooɓe Alla (Ibrankooɓe 4.14-5.10). O humni sadakaaji fuu ngam meedɗen (Ibrankooɓe 8-9), ngam majjum waɗi, iɓe kaani daraade dow goonɗinol maɓɓe, ɓe nyemmina darinoobe dow goonɗinol mum'en (Ibrankooɓe 11).

Ko winndaa nder ɗerol ngool

Iisa, laawol ngol Alla haaldiri himɓe (1.1-4)

Iisa ɓuri maleykaaɓe fuu (1.5-2.18)

Iisa ɓuri annabiibe fuu (3.1-4.13)

Golle cakkanol Alla ɗe Iisa waɗi no ɓuri ɗe Haaruuna
(4.14-7.28)

Amaana keso no ɓuri kinngo (8.1-10.18)

Goondinol goonga e goonga (10.19–12.29)
Baynodirol (13.1-25)

Iisa, laawol ngol Alla haaldiri himbe

¹ Illa fil'ajal, kile keewde Alla haaldi maamiraaŋe meedŋen har annabiiŋe mum he har laabi iri-iriji. ² Amma nder wakkati cakitiido oo, o haaldirii en har Biyiiko, mo o subii, o waŋi donoowo huune fuu. Kanko duu o tagiri huune fuu. ³ Kanko laatii annuura mawdo kolloowo teddungal Alla. Omo nii no Alla wa'i goonga e goonga. Har haala makko ngooduka baawde, omo dawrana huune fuu. Gaŋa ko o laatii laawol laabinol himbe yahde he hakkeeki mum'en, o yencinaa, o joodowi nyaamo Alla Jom baawde e teddungal. ⁴ Nii waŋi ko Iisa ŋuri maleykaaŋe fuu manngu hano no innde nde o hokkaa ndee ŋurdi inde maŋbe.

Biido ŋurdo maleykaaŋe

⁵ Iisa ŋuri maleykaaŋe fuu manngu ngam walaa maleykaaŋe mo Alla wi'anii :
Aan a Biyam.

*Baawo hannden, miin woni *Baaba maa.**

Naa kaden walaa maleykaaŋe mo o wi'anii kam laatoto *Baaba mum, maleykaaŋe oon duu laatoto Biyiiko.†

⁶ Wakkati o lilannoo Afo makko oo nder duuniyaaru, o wi'i :

Maleykaaŋe makko fuu cujidana mo.‡

⁷ Dow maleykaaŋe ŋeen o wi'i :

Kam no lila ŋe hano keni.

Omo waŋa ŋe ngollana mo hano demle hiite.§

⁸ Amma dow Biyiiko, o wi'i :

* 1:5 1.5 Jabuura 2.7 † 1:5 1.5 2 Samuwiila 7.14 ‡ 1:6 1.6 Wi'itaade Tawreeta 32.43 § 1:7 1.7 Jabuura 104.4

Aan a Alla hano am,

laamu maa duuman faa abada abadin !

Sawru potal woni sawru ndu laamortoŋaa.

⁹ Adaa hiɗi dartinaaku,

aɗa wanyi oonyaare.

Ngam majjum waɗi, o wi'i :

Miin, Alla Joomiraawo subii ma,

wujii ma nebbam,

*hokki ma belɗum ɓerne ɓurde wonndiraabe ma fuu.**

¹⁰ No winndaa duu, wi'aa :

Ilɓa fuɗɗorde, aan Joomiraawo,

joyyini beɗi leydi,

e juuɗe maa tagirɗaa beɗi kammu.

¹¹ Kanyi, ɗi timman. Amma aan kay, a heddoto.

Di fuu ɗi kiɗɗan hano no koltal hiɗɗirta.

¹² A sowiran ɗi no alkubbaare sowirtee,

ɗi mbattitirtee hano no koltal wattitirtee.

Amma aan kay, a wattitittaa,

mbuurnam maa duu walaa timmoode.†

¹³ Baa nde worre, Alla wi'aay maleyka oo naa ooto :

War, njooɗaa nyaamo am,

faa mi sorna wayɓe maa ley teppere maa.‡

¹⁴ Maleykaaɓe nee kanaa ruuhuuji gollanooji Alla non

naa ? Hanaa kamɓe lilaa mballowa ronooɓe kisinam

naa ?

2

Habaru kisinam mawɗam

¹ Ko nii Alla waɗi Iisa no ɓuri maleykaaɓe fuu manngu, ndenne eɗen kaani wattude hakkillooji meeɗen sanne he ko nanɗen ɗum ngam to en celu laawol goonga.

* 1:9 1.8-9 Jabuura 45.7-8 † 1:12 1.10-12 Jabuura 102.26-28 ‡ 1:13 1.13 Jabuura 110.1

²*Tawreeta, haala Alla ka maleykaaŋe njottini to maami-
raaŋe meedŋen kaan tabbitii. Neɗɗo fuu mo teddinaay ka
naa jedduɗo ka, heɓi kiite de haani. ³Noy ndaɗirten se
en njeebake iri kisinam mawɗam ɗam? Kisinam ɗam,
lisa Joomiraawo meedŋen arti haali dow majjam, nden
hettinaniibe mo been duu njottini ɗam to meedŋen. ⁴Alla
he hoore mum har alamaaji, golle mawɗe e kaayɗe feere-
fereeje holli ko tabbat haalaaji maɓɓe ɗii no goonga. O
holli ɗum nder yeddande goondinbe *Ruuhu Ceniɗo no
o muuyiri.

Habaru ɗowoowo himbe har kisinam

⁵Duuniyaaru heyru warooru, ndu ngonɗen eɗen kaala
dow mum nduu, Alla hokkaay maleyka fuu baawɗe laa-
maade ndu. ⁶Amma nder dewtere gom winndaama,
wi'aa :

Noy ɓii-aadama foti faa ndekaa hakkillo maa dow mum ?

Ko jaasi tagaawɗo faa kakkilodfaa he mum ?

⁷*A leynii mo wakkatiyel seɗɗa ley maleykaaŋe.*

A melliri mo darja he teddungal,

⁸*a watti huune fuu ley mardi makko.**

Walaa fuu ko ɓii-aadama walaa baawɗe dow mum ngam
Alla watti huune fuu nder mardi makko. Amma hannden
eɗen ngi'ana ko'e meedŋen kujje kepporɗe ɓii-aadama
ngam hanaa dow huune fuu be ngoodi baawɗe. ⁹Ko
ngi'uɗen woni Iisa mo leesinaa ley maleykaaŋe nder
wakkatiyel seɗɗa, kam nii joonin mellaa darja e teddungal
ngam sabbu torra maayde ka o yari. Ndenne, nder
moyyere Alla o maayi ngam ɓiɓɓe aadama fuu.

¹⁰Alla taguɗo huune fuu ngam huune fuu teddina
ɗum, no hiɗi ɗuudal ɓiɓɓe mum naata nder teddungal
mum. Iisa duu woni wuddu kisinam himbe, ngam majjum

* 2:8 2.6-8 Jabuura 8.5-7

no haani Alla humna mo har torra. ¹¹ Lamnoowo e lamnaaŋe fuu baaba gooto. Iisa duu woni lamnoowo himŋe he hakkeji mum'en, ngam majjum waŋi Iisa semtataa inndirde ŋe banndiraaba mum, wakkati ¹² o wi'unoo Alla :

*Mi haalanan banndiraaba am innde maa,
mi manete hakkune hawriine maŋŋe.* †

¹³ O wi'i mo kaden :

Mi dekan hoolaare am dow maa.

Ndaa miin nii, miin he sukaaŋe ŋe kokkuɗaa kam, aan Alla. ‡

¹⁴ Ngam sukaaŋe ŋeen no ŋiŋŋe aadama, jom'en tewu he yiyyam, ko tawa he maŋŋe fuu no tawa he makko. O wa'ii he maŋŋe ngam har maayde makko o jaalo Seyɗan jogiiɗo baawɗe maayde. ¹⁵ O soptina himŋe, ŋe mbuurnam mum'en fuu kulkulal maayde waŋi ɗum'en maccuŋe. ¹⁶ O waraay ngam wallude maleykaaŋe, amma ngam meedŋen, enen jippotooŋe he *Ibrahim waŋi o wari. ¹⁷ Ngam majjum waŋi nder huune fuu omo haani wa'ude he meedŋen ngam o laatoo mawɗo *cakkanooŋe Alla keewɗo yurmeene he hoolaare nder golle Alla ngam tabbintinde jaafol hakkeji duuniyaaru fuu. ¹⁸ Joonin omo waawa hisinde cii'aawɗo fuu ngam kanko e hoore makko, o yari iri torra fuu wakkati o sii'anoo.

3

No Iisa ɗurdi Muusa

¹ Banndiraaba seniibe, onon heŋuŋe Alla noddi ɗum'en ngam kawton he muuɗum dow kammu, ndekee hakkillooji moodon dow Iisa *Almasiihu. Alla lili mo ngam o laatoo mawɗo *cakkanooŋe mum, mawɗo *cakkanooŋe mo mbi'eten himŋe fuu en tokki. ² Alla

† 2:12 2.12 Jabuura 22.23 ‡ 2:13 2.13 Esaaya 8.17-18

suŋake mo. Har golle makko, o holli aadilaaku, ir aadi-laaku ngu *Muusa holli hakkune jama'aare Alla. ³ Se goonga, nyibuŋo no ŋuri nyibdi mum manngu, nii Iisa ŋurdi *Muusa manngu. ⁴ Suudu fuu he nyibuŋo ŋum, amma nyibuŋo huune fuu oon woni Alla. ⁵ *Muusa golli ngam seedanaade dow ko Alla wi'ata yahde yeeso. O laatake golloowo kolniidŋo hakkune jama'aare Alla fuu. ⁶ Amma *Almasiihu no ŋidŋo kolniidŋo, ardinaadŋo yeeso jama'aare Alla fuu. Enen ngoni jama'aare Alla ndeen, se tawi en tittinkinake he ŋerne worre nder hoolaare, he nder tammude meedŋen, kujje ŋe piyirten gabaare.

Habaru naatude nder powtiri Alla

⁷ Enen wonŋe jama'aare Alla goonga e goonga en kettinoo ko *Ruuhu Ceniidŋo woni no wi'a en :

Hannenden, se on nani daane Alla,

⁸ *to laatee tiidŋa-nyireeŋe hano maamiraaŋe moodŋon wakkati ŋe murtunoo he Alla,
nyannde ŋe cikkunoo Alla nder ladde yeeruure.*

⁹ Alla wi'i :

*Toon ŋe ponni ko'e maŋŋe he am,
baa ko ŋe ngi'ii golle ŋe ngadumi nder duuŋi lasooji
ŋidi,
ŋe tinni, iŋe tefa hunnduko am.*

¹⁰ Tefol hunnduko am ngool waŋi tikkanmi ŋe,
mbi'umi :

*Wakkati fuu iŋe cela laabi am,
iŋe mbanyi tokkude kam !*

¹¹ *Faa ŋerne am metti,
kuniimi, mbi'umi :*

*Be naatataa faa abada nder powtiri ndi ciryiimi ndiin.**

* 3:11 3.7-11 Jabuura 95.7-11

¹² Ndenne banndiraabe, kakkilee to baa gooto moodon tawree hakke he rafi goondinol nder ðerne mum, tu-toore ðum tottito he Alla Duumiido. ¹³ Hannden Alla nii no nodda on. Ndenne, nyannde fuu cemm-bindinodiree ðerde, cemmbindinol nafoongol nyalaane hannden ndee, ngam to gooto moodon fuu laatoo tiidanyireejo, hiilee naata nder waɗude hakke. ¹⁴ Sabu sikka fuu walaa, en kawridooŕe he *Almasihu nde nii en njogake no woodiri goondinol meedeen gootol, ngol ngoodunoden wakkati puɗɗuden goondinde faa wara he timmoode meedeen. ¹⁵ Ngam no winndaa no wi'aa :

Hannden, se on nani daane Alla,

to laatee tiidanyireeŕe hano maamiraabe moodon wakkati ðe murtunoo he Alla.

¹⁶ Moy'en ngonni nanuŕe daane Alla dey murti he makko ðeen ? Murtuŕe ðeen ngonni tawaabe nder jama'aare nde *Muusa ardi wakkati burtaaki mum'en nder leydi Misira. ¹⁷ Moy'en ngonni himŕe ðe Alla tikkani duuɗi lasooji ɗiɗi ðeen ? Murtuŕe caami, maayi nder ladde ðeen, kam'en ngonni ðe Alla tikkani ðeen. ¹⁸ Moy'en ngonni ðe o hunii naatataa nder powtiri ndi o siryi ndiin ? Saliibe mo ðeen, kam'en ngonni hunaaŕe naatataa abada nder powtiri ndiin. ¹⁹ En ngi'ii duu ko rafi goondinol maŕŕe waɗi ðe kebaay sorude ley powtiri ndiin.

4

Nyalaane powtiri ngam himŕe Alla

¹ Alkawal naatol meedeen nder powtiri Alla ndiin no ðon faa hannden, ndenne kakkiloden to neddo meedeen fuu tawee wettori heppa naatude. ² Ngam enen duu, en nanii *Habaruu lobbo oo hano no ðe nanirnoo mo nder ladde yeeruure. Amma kamŕe kay, wakkati ðe nanunoo mo, o nafaay ðe ngam ðe kettinaaki mo goonga e goonga.

³ Amma enen goonɗinŋe, enen ngoni naatoŋe nder powtiri Alla ndiin. En tayko haala Alla mbi'uka :

Nder tikkere am kuniimi, mbi'umi :

*Be naatataa nder powtiri am abada !**

Alla wi'i ɗum baa ko tawi o humni golle makko fuu illa wakkati cinngol duuniyaaru. ⁴ Ngam dow nyalaane jedɗaŋere ndeen, nder dewtere gom winndaama wi'aa : Gaɗa golle balɗe jeegom Alla fowti nyalaane jedɗaŋere ndeen.†

⁵ Nden nder cotoŋ gom Alla wi'i kaden :

Be naatataa nder powtiri am faa abada.

⁶ Artuŋe nani *Habaruu lobbo oon nden calii goonɗinde mo, naataay nder powtiri Alla ndiin ngam ɓe murti he makko. Amma woŋŋe keɓan laawol naatude nder mayri.

⁷ Ngam majjum waɗi Alla darni nyalaane gom wi'eteene « hannden ». Alla haali dow nyalaane ndeen har hunnduko Daawda gaɗa ɗum waɗi duubi e duubi hano no ɗum tawa nder dewtere wi'ude :

Hannden, se on nanii daane makko,

to tinnee ɓerɗe moodon laatodon tiidɗa-nyireeɓe.‡

⁸ Ngam sikka fuu walaa nde nii tawaama Yosu'a§ waddani-ino ɓiɓɓe *Isra'el powtiri, Alla haalataano dow nyalaane gom. ⁹ Huune ndee hollata ko faa warde hannden powtiri jama'aare Alla ndeen no ɗon. ¹⁰ Ngam naatuɗo nder powtiri Alla, kam duu fowtan no Alla fowtiri nder golleeji mum. ¹¹ Ndenne, no tilsi tinnodɗen no mbaawirdɗen fuu faa naaten nder powtiri Alla ndiin to baa gooto meedɗen heppu naatude ngam sabbu tokkitaare wayɓe Alla ɓeen.

* 4:3 4.3, 5 Jabuura 95.11 † 4:4 4.4 Fuɗɗorde 2.2 ‡ 4:7 4.7 Jabuura 95.7-8 § 4:8 4.8 Yosu'a - Yosu'a ardi himɓe Isra'el gaɗa maayde Muusa. Kanko he maɓɓe njooɗodii nder leydi Kanaana.

¹² Hakiika haala Alla no wuuri, ika woodi semmbe. Ika ɓuri takubaahi ki ɗemle ɗiɗi yaraaki welude. Ika naata nedɗo faa nder, ka senndodira ruuhu e yonki, gi'al he mbusam. Ika faama miilooji e anniyaaji gonɗi nder ɓerne. ¹³ Nder ko Alla tagi fuu, walaa ko suudanii mo. Huune fuu no daɗɗi yeeso makko no fiirtii. Kanko duu limtanten ko ngadufen nder mbuurnam meedfen fuu.

Iisa mawɗo cakkanoobe Alla

¹⁴ Ndenne, en tibino no woodiri goondinol meedfen, ngol mbi'eten himbe fuu en tokkii. Ngam en keɓii mawɗo *cakkanoowo Alla, Iisa *Bii-Alla, yencuɗo dow yottowi faa hadde Alla. ¹⁵ Mawɗo *cakkanoowo Alla meedfen oon, hanaa baawɗo yurmaade en wakkati njaccufen non. Walaa fuu no o sii'iraaka amma walaa fuu hakke gi'aade he makko. ¹⁶ Ndenne, to en kulu ɓattaade jooɗorgal Alla to moyyere makko woni, keɓen yaafa he moyyere, mballa en wakkati ɗum nafata en fuu.

5

Iisa mawɗo cakkanoowo Alla, jurmotooɗo

¹ Mawɗo *cakkanoobe Alla fuu no subee hakkune himbe, nden halfinee golle Alla ngam maɓɓe. O yottina iri sadakaaji gadeteedi fuu ngam sabbu hakkeji maɓɓe. ² Omo haani hollude ɓe anndaa he wofoobe faamo, ngam kanko he hoore makko omo woodi jaccere. ³ Ngam jaccere makko ndee waɗi, no tilsi o waɗana hoore makko *sadaka, nden ko o waɗa sadakaaji himbe. ⁴ Nedɗo fuu waawaa waɗi hoore mum mawɗo *cakkanoowo Alla, se hanaa Alla subii joomum noddi ɗum hano no o subori, o noddi Haaruuna nii.

⁵ *Almasiihu duu, hanaa kam waɗi hoore muuɗum mawɗo *cakkanoowo Alla. Alla waɗi mo ɗum, wi'i mo :
Aan woni Biyam,

ŋaawo hannden miin woni *Baaba maa.*

⁶ Kanko duu wi'i to gom :

A *cakkanoowo Alla iri *Malkisedek faa abada.†

⁷ Wakkati lisa wonnoo nder duuniyaaru, o fiyi wullaanu mawnu, o rufi gonɗi, o waɗi du'aa'uuji. O eeli Alla, o eeliti mo ngam hisina mo maayde. Alla jaɓi du'aa'uuji makko, ngam he ŋerne worre o hokki hoore makko Alla. ⁸ Baa ko o ʔiyiiko, o ekkitake ɗowtanaade mo ley torraaji ɗi o yari.

⁹ Gaɗa ko Alla waɗi mo jottiido to haani yotteede fuu, o laatani ɗowtaniibe mo wuddu kisinam nduumiidam.

¹⁰ Alla subii mo waɗi mo mawɗo *cakkanoobe ɗum iri *Malkisedek.

Filla dow ko yaarataa goonɗinol yeeso

¹¹ Dow habaru oo miɗen njogii haalaaji keewɗi, amma fiirtande on ɗi no tiidi ngam on kanaa paamilawooŋe.

¹² Oɗon kaannoo laataade jannginoobe illa ko ŋooyii, amma faa hannden oɗon ngiɗi janngineede kujje ŋurɗe hoyne nder haala Alla. Kosam kaanuɗon hanaa nyaamdu tekkunu, ¹³⁻¹⁴ ngam nyaamdu tekkunu mawŋe kaani ɗum. Baddo fuu faamanaa habaru dartinaaku, amma mawɗo kay nder mbuurnam hannden e jaajo no waawi senndodirde ko woodi e ko boni.

6

¹ Ndenne, en accu jannde arandere warde dow *Almasi-ihu ndeen, ngaren dow jannde ɗiggune. To en ngartu dow habaru tuubol e goonɗinol Alla, ² ekkitaaki dow gaɗol *bisma feere feere, jowol juuɗe, ummitaaki maayŋe, he kiite duumiide, laatiide ɗaɗol jannde arandere ndeen. ³ Dum woni ko ngadeten nde Alla jaɓi.

* 5:5 5.5 Jabuura 2.7 † 5:6 5.6 Jabuura 110.4 - Daaru duu nder Ibrankooŋe 7.1-10.

⁴ Sikka fuu walaa yoofuŋe laawol Alla, heŋuŋe jeyngol Alla, meeduŋe moyyere makko, hawtuŋe he *Ruuhu Ceniido, ⁵ annduŋe belɗum haala Alla moyyuka, meeduŋe baawɗe gaɗeteede nder wakkati garoowo, ⁶ nde nii ŋe kokki Alla ɓaawo, ŋe mbaawaa tuubii kaden. Ngam iɗum nanndi hano kambe he ko'e maɓɓe tonti *Bii-Alla, ŋe cementini mo caka himbe fuu. ⁷ Nde nii ngesa haari ndiyam, se nga funni aawdiiri nafoori remuŋe nga, Alla barkini nga. ⁸ Amma nde nga funni kebbe e tuppe, ɗe ngalaa nafakka fuu, ɗum ɓooyataa ko nga huɗee, nga wulee.

⁹ Banndiraaŋe am horsuŋe, baa se min kaali iri haalaaji ɗii, sikka fuu walaa miɗen anndi ko oɗon dow laawol lobbol, laawol kisinam. ¹⁰ Ngam Alla no dartiido, o yeggittitaa golle moodon lobbe he hidde nde kolluɗon, wakkati mballannoon himbe Alla hano no ngonɗon oɗon ngaɗira nii faa warde hannden. ¹¹ Ko min ngiɗi woni nedɗo moodon fuu tarsiino faa wooda ngam jaarude goonɗinol mum yeeso faa yotto he nyalaane mum sakitittoone heɓa ko keɗiɗon. ¹² Ndenne, on kaanaa yoofude amma on kaanaana nyemminde, ŋe nder goonɗinol mum'en he munyal mum'en keɗi faa keɓi tammude nde Alla waɗani ɗum'en.

Tammude tabbitoare

¹³ Wakkati Alla waɗannoo *Ibrahim alkawal, Alla hunorii hoore mum, walaa fuu ɓurɗo mo, mo o hunorto. ¹⁴ O huni, o wi'i *Ibrahim: *Tabbintin ko mi barkinte, mi ɗunnan jippotooŋe he maada.** ¹⁵ Gaɗa munyal manngal *Ibrahim heɓi ko Alla fodi hokkude ɗum. ¹⁶ Nde nii himbe no kunoo, ɓurɗo ɗum'en manngu ŋe kunorto. Hunayeere ndeen no tabbintina ko haala maɓɓe no goonga. Inde sennda geddi fuu. ¹⁷ Wakkati Alla hiɗunoo

* 6:14 6.14 Fuɗɗorde 22.16-17

hollude himŋe heŋooŋe fodoore mum, ko sikka fuu walaa ko haala mum ummataako, o huni non ngam o tabbintina ka. ¹⁸ Kujje d̄idi gom no d̄on d̄e mbattitittaa abada. Kujje d̄ee ngoni fodoore e hunayeere Alla. Kujje d̄idi d̄e mbaawtaa laatii fewre, ngam majjum waŋi id̄e cembindina berde meed̄en, enen woppuŋe fuu ndoggiri mo ngam hebude tammude nde o waŋani en. ¹⁹ Gokka meed̄en kaa woni bonjariyal semmbenteyal, jogiingal yonkijji meed̄en hannden. Gokka meed̄en kaa, kam fedditi Riido birnoowo nokkuure ŋurne senaade dow kammu. ²⁰ Don lisa ardi en, o naati faa yeeso ngam fiirtande en laawol. O laatii mawd̄o *cakkanoowo Alla iri *Malkisedek faa abada.

7

Golle cakkanoowo Alla d̄e Malkisedek waŋi no ŋuri d̄e Lewi

¹ *Malkisedek, *cakkanoowo Alla Toowd̄o laatakono laamiid̄o huŋeere Saliima. Wakkati *Ibrahim yuwanoo to konu naatungu hakkune mum he laamiibe gom, ŋe o jaali. *Malkisedek tabbitowi mo, barkini mo.*

² *Ibrahim itti *jakka nder huune fuu ko o heŋunoo, o hokki *Malkisedek. Maana innde *Malkisedek woni: « Laamiid̄o dartinaaku ». O laamiid̄o Saliima, naa mbi'en laamiid̄o « jam ». ³ Dewtere faaminaay fuy dow inniiko naa baabiiko, naa maamiraabe makko. Dewtere haalaay fuy dow dimeeki makko naa dow maayde makko. Amma inde nanndina mo he *Bii-Alla. Ngam majjum waŋi o *cakkanoowo Alla faa abada abadin.

⁴ Ndaaree no teddungal *Malkisedek foti manngu, faa maamii'en *Ibrahim he hoore mum itti *jakka dow ko heŋunoo nder konu, hokki mo. ⁵ Jippotooŋe he *Lewi kam'en tan *Tawreeta hokki laawol jaŋbude *jakka he

* 7:1 7.1 Daaru Fu d̄orde 14.17-20.

ɓiɓɓe leydi *Isra'el e banndiraaɓe maɓɓe baa nii ko ɓe fuu ɓe go'o. ɓe fuu ɓe taaniraaɓe *Ibrahim. ⁶ Amma baa ko *Malkisedek jeydaaka he *Lewi, o jaɓi *jakka dow njawdi *Ibrahim, o barkini mo, kanko keɓuɗo podooje Alla. ⁷ Sikka fuu walaa, ɓurɗo manngu kam barkinta ɓurɗo famɗude.

⁸ Jippotooɓe he *Lewi ɓee, jaɓooɓe *jakka, ɓe fuu ɓe maayooɓe, amma *Malkisedek no buurɗo hano no Dewtere seedorii ɗum.

⁹ Har laawol kokkol *jakka *Ibrahim ngool, eɗen mbaawi wi'ude ko *Lewi fadde mum jaɓude jakkaaji, yobaana *jakka hoore mum. ¹⁰ No waawi wi'eede non ngam wakkati *Ibrahim fottunoo he makko ndeen, *Lewi rimaakano amma no tawa nder duhol maamiidum *Ibrahim.

Iisa cakkanoowo Alla iri Malkisedek

¹¹ *Tawreeta kokkaadɗo ɓiɓɓe *Isra'el, sinngaakana dow golle cakkanol Alla ɗe Lewinkooɓe ngadɗi. Joonin nde nii tawanooma ko golle cakkanol Alla ɗeen kuuɓiino, garol *cakkanoowo Alla feereejo gom hano *Malkisedek, mo yuwaay he Haaruuna sam sam, haajaakano. ¹² Ndenne, se ardanal diina waylitake, tilay duu tilsinooje ɗeen mbattitee. ¹³ Haalaaji ɗii kaalaama dow Joomiraawo meedɗen, o yuwaay he lenyol *Lewi, o yuwaana he lenyol feerewol gom. Nder maggol duu walaa fuu golluɗo golle *cakkanoowo Alla, baa nde worre. ¹⁴ Ngam neɗɗo fuu no anndi ko Joomiraawo meedɗen he lenyol *Yahuuda yuwi. *Muusa wi'aay fuy dow maggol wakkati o haalannoo dow golle cakkanol Alla.

¹⁵ Ko ngonɗen eɗen kaala ɗum nii hannden wanngi yaasin wakkati *cakkanoowo Alla feereejo gom iri *Malkisedek wanngi. ¹⁶ O laataaki *cakkanoowo Alla hano no tilsinooje ɗeen kaalirnoo ɗum ngam o yuwi he

*Lewi. Amma o laatake *cakkanoowo Alla nder baawḁe mbuurnam ḁam hantataa. ¹⁷ Ngam no winndaa wi'aa :

A *cakkanoowo Alla iri *Malkisedek faa abada.†

¹⁸ Ndenne, tilsinoore arandere ndeen hennaama senngo ngam nde walaa semmbe, nde nafataa. ¹⁹ *Tawreeta Muusa waḁaay himbe laatoo huuḅuḅe, ngam majjum waḁi kokkaḁen tammude ḅurde wodde, tammude nde har mum mbaawḁen ḅadaade Alla.

²⁰ Hanaa tammude ndee tan Alla hokki en, o ḅeydani en hunayeere makko duu. Ngam wakkati Lewinkooḅe naatannoo nder golle cakkanol Alla, Alla hunaaki, ²¹ amma wakkati Iisa naatannoo o huni non, o watti mo. Nder dewtere no winndaa wi'aa :

Joomiraawo hunake, o umminta haala makko.

A *cakkanoowo Alla faa abada.‡

²² Ngam sabbu hunayeere ndee, Iisa laatii tabbintinoowo amaana keso ḅurḁo amaana arano oon.

²³ Ko seedi amaana keso oo he arano oon duu woni : *Cakkanooḅe Alla aranḅe ḁuudinoo sanne ngam maayde haḁi ḅe ḅe nduuma nder golle maḅḅe. ²⁴ Amma Iisa wu-uran faa abada, buurol makko ngol waḁi golle *cakkanol Alla ḁe o waḁi ḁeen duuma faa abada. ²⁵ Ngam majjum waḁi, har laawol makko, o baawḁo hisinde nedḁo fuu ḅadiiḁo Alla faa abada. Sikka fuu walaa Iisa no wuuri, ndenne omo waawi du'anaade himbe to Alla.

²⁶ Iisa woni mawḁo *cakkanoowo Alla mo kaajaḁen. O ceniidḁo, o walaa fuu feloore gom, laru fuu walaa he makko. Omo seedi he waḁuḅe hakke, o teddinaaḁo ḅurḁo huune fuu ko tawa dow kammu. ²⁷ O nanndaa he mawḅe *cakkanooḅe Alla ḅeeto, waḁanooḅe ko'e mum'en *sadaka nyannde fuu ngam hakkeji mum'en, nden ko ngadana himbe duu *sadaka. Iisa kay, gaba

† 7:17 7.17 Jabuura 110.4 ‡ 7:21 7.21 Jabuura 110.4

go'o mursi yonki mum ngam laatanoo himbe fuu *sadaka moytoowo hakke fuu.

²⁸ *Tawreeta no watta mawbe *cakkanoobe Alla jaccube, amma hunayeere Alla gada jippaaki *Tawreeta watti Bidfo laatiifo kuuɓufo faa abada.

8

Iisa mawfo cakkanoowo Alla

¹ Nder ko ngonden eden kaala dum ko buri woni : Eden ngoodi mawfo *cakkanoowo Alla gonfo dow, no joodii nyaamo Alla Jom baawde e teddungal. ² Omo golla, golle makko nder nokkuure seniine, *hukumuuru goongaaru. *Hukumuuru nduu, Joomiraawo wadi ndu, hanaa neffo gom wadi ndu.

³ Mawfo *cakkanoobe Alla fuu no subee ngam yot-tinde to Alla hadiyaaji he sadakaaji kirseteedi. Ngam majjum wadi no tilsi Iisa mawfo *cakkanoowo Alla heba ko yottinta. ⁴ Nde nii omo wonnoo nder duuniyaaru nduu non, nden o laatataakono *cakkanoowo Alla baa seffa, ngam no woodi yottinoobe sadakaaji be *Tawreeta hokki laawol. ⁵ *Cakkanoobe Alla been ngollata nder nokkuure tinndinoore en ko woni dow kammu. Wakkati *Muusa siryyino wada *hukumuuru nduun, Alla wi'i mo : *Tinnaa*, wadir huune fuu no kollirmaami dum dow waamnde.* ⁶ Amma joonin, *Almasihu halfinaa golle dewal, golle burde de mabbe wodde, ngam kanko watti amaana keso gonfo hakkune himbe he Alla.

Amaana oo sinngaama dow podooje lobbe sanne. ⁷ Nde nii tawanooma, ko amaana arano oon walaano fuu laru gom, nden difabo oon wadataakeno. ⁸ Alla hi'i boofi keewdi di himbe mum ngadi, nden feli be wi'i :

* 8:5 8.5 Burtaaki 25.40 – Do waamnde wonnde no haalee dow mum ndeen woni waamnde Sinayi.

Miin Joomiraawo,

*miɗo wi'a on nyalaade no ngaran,
de ngadidanmi he himbe leydi *Isra'el,
he himbe leydi *Yahuuda amaana keso.*

⁹ *Amaana keso oo, nanndataa he amaana
mo ngadidinoomi he maamiraabe mabbe,
wakkati dowunoomi be
faa be mburtii leydi Misira.*

*Ngam be njogaaki amaana am,
wadi miin duu mi saanaay be.*

¹⁰ *Ndaa, nde beydake seɗɗa :
Amaana mo ngadidanmi he bibbe *Isra'el oon nii :
Mi wattan tilsinooje am nder hakkillooji mabbe,
mi winnda de nder berde mabbe,
mi laato Alla mabbe,
be laato himbe am.*

¹¹ *Kaden fotaay neɗɗo fuu tinndina gondo mum,
naa wi'a banndum :
Aɗa haani annda Joomiraawo,
ngam himbe fuu no anndan kam,
pamaro yahde mawɗo mabbe.*

¹² *Ngam mi yaafoto hakkeji mabbe,
mi moytan hakkeji mabbe pat nder hakkillo am.*

Dum woni ko mbi'umi, miin Joomiraawo.†

¹³ *Wakkati o haali habaru amaana keso oo, o hidɗini
amaana arano oon. Joonin kay, ko naywi faa hidɗi dum,
ɓadake halkude.*

9

Habaru dewal nder amaana kiɗɗo

¹ *Amaana arano oon no jogii tilsinooje kawjiide laabi
dewal Alla he tilsinooje kawjiide nokkuure ittanaane
Alla nder duuniyaaru. ² *Hukumuuru peccaanu pece*

† 8:12 8.8-12 Yeremiya 31.31-34

ɔiɔi gom no tawa nder nokkuure ndeen. Innde feccere arandere ndeen woni nokkuure seniine. Nder mayre no tawa fitilla e teebur gom, mo dow mum buuru itanaaɔo Alla oon deketee. ³ Feccere ɔiɔaɔere ndeen no tawa gaɔa riido palaɔo nder *hukumuuru nduun. Inde inndiree nokkuure ɔurne senaade. ⁴ Ley mayre no tawa urorde waɔiraane kanje e *Keesuwal amaana moytirangal kanje nder e yaasin fuu. Nder *Keesuwal ngaal no woodi tumbugel kanje gom, nder maggel no tawa nyaamdu gom wi'eteenu « *manna ». Sawru Haaruuna wilitindu, alluujɛ ɔe dow mum amaana arano oon winndaa no tawa nder maggal. ⁵ Dow *Keesuwal ngaal no tawa nate gom tinndinooje maleykaaɔe ɔiɔo gom kollooɔe teddungal Alla wi'eteɔe keruba'en. Dowdi bippoole majje no kuura ommbirgal *Keesuwal ngaal. Amma joonin en ngalaa wakkati ngam famtinde kujje ɔee fuu gootel gootel. ⁶ Nii kujje ɔee fuu moyyiniraa.

Nyannde fuu *cakkanooɔe Alla ɔeen, daliila golle maɔɔe iɔe naata, iɔe mburtoo nder feccere arandere ndeen. ⁷ Amma ley hitaane, mawɔo *cakkanoowo Alla oon tan woni naatoowo faa nder feccere ɔiɔaɔere ndeen, kam duu nde worre. No tilsɔ duu o nadda he yiyam ndabba kirsaaja sakkaa ngam hakkeɔji makko he hakkeɔji himɔe gaɔaaɔi nder rafi anndal fuu moytee. ⁸ Ko *Ruuhu Ceniɔo hiɔi holla ɔo nii: Nde nii feccere arandere ndeen no darii, too laawol naatude nokkuure ɔurne senaade ndeen walaa. ⁹ Ko *Ruuhu holli ɔum no misaali tinndinoowo dow jamaanu hannden. Maana majjum woni: Hadiyaaji e sadakaaji kirseteeɔi ngam Alla mbaawtaa itti wamre hakke wonnde nder ɔerɔe himɔe. ¹⁰ Ko woni no hiɔee haaleede ɔo woni filla nyaamɔe, jarɔe e lootaaki ngam laabal. Tilsinooje non daarooje mbuurnam ɔanndu, gonnooɔe no ngolliree fadde Alla

wattitide huune fuu.*

Sadaka nder amaana keso

¹¹ *Almasiihu wanngi joonin hano mawɗo *cakkanoowo Alla, ngam waddande en moyyereeji lobbi. O naati *hukumuuru burnu manngu e burnu huubude. *Hukumuuru ndu junngo bii-aadama waɗaay. *Hukumuuru ndu tawaaka nder duuniyaaru meedfen. ¹² O naati gaba go'o nder nokkuure burne senaade. O naddaay yiyam ilooji, naa yiyam ga'i gom. Yiyam hoore makko o naddi, o rimɗini en faa abada abadin. ¹³ Yiyam ilooji, yiyam ga'i e ndooni nyale wulaange, kam'en mbicctee dow waɗuɓe hakke ngam laabinde ɓe hano no finaatawaaaji tilsiniri ɗum. ¹⁴ Nde nii goonga fuu, nii haani waɗeede, too no woodi ko ɓuri yiyam *Almasiihu baawɗe naa ? Kanko mo nder arɗaɗal *Ruuhu duumiido sakkani Alla hoore mum. O laatii *sadaka mo walaa fuu feloore. Yiyam makko ɗam laabinta ɓerde meedfen, itta ɗe nder gaɗol golleeji bonɗi ngam ɗowntanoden Alla duumiido.

¹⁵ Ko waɗi Iisa laatii gartiroowo potal hakkune himɓe he Alla, kam woni ko himɓe ɓe Alla noddi keɓa ndonu nduumiingu, ngu Alla he hoore mum fodanii ɓe nder amaana keso. Maayde Iisa wari rimɗini himɓe, waɗunooɓe hakke nder jamaanu amaana arano.

¹⁶ Nokku fuu to ɗerol cenndol ndonu tawa, no tilsilamnee ko binnduɗo ngol oon maayii. ¹⁷ Ngam tabbat ɗerol ngool gollataa nde hanaa binnduɗo oon maayu non. Ndenne, nde nii binnduɗo ngol oon maayaay, ngol gollataa. ¹⁸ Ngam majjum waɗi, amaana arano oon tabbitittaa, nde yiyam rufaaka. ¹⁹ Ko *Muusa janngi tilsinooje tawaade nder *Tawreeta ɗeen yeeso himɓe

* 9:10 9.10 Ɗo wakkati mo Alla wattiti huune fuu, kam woni wakkati garki Iisa Almasiihu.

fuu, o hooyi yiyam ga'i, yiyam ilooji, o hawrodiri e ndiyam. O suuwi leefi baali boɗeeji he licce isop nder yiyeele ɗeen, o wicci he dewtere *Tawreeta, nden o wicci he himbe fuu. ²⁰ O wi'i : *Dum woni yiyam tabbintinoojam amaana mo Alla tilsini tokkon.*† ²¹ O wicci ɗam kaden dow *hukumuuru wonndu nder nokkuure ittaane Alla ndeen. O wicci ɗam he gineeji dewirɗi Alla ɗiin fuu. ²² Ndenne hano no *Tawreeta holliri ɗum, yiyam no lamna huune fuu, amma nde yiyam rufaaka, jaafol hakke walaa.

Iisa mursi yonki mum gaba go'o

²³ Nde nii no tilsii kujje tinndinooje kujje gonɗe dow laabiniree sadakaaji, ndenne kujje goongaaje gonɗe dow ɗeen kay kaanaana laabiniree *sadaka gom ɓurɗo sadakaaji ɗiin. ²⁴ *Almasiihu naataay nder nokkuure ɓurne senaade nde ɓii-aadama waɗi. Amma, nder nokkuure ɓurne senaade wonnde dow kammu o yeenyi, to o woni omo darani en yeeso Alla. Nokkuure ɓurne senaade nde juuɗe ɓiɓɓe aadama ngaɗaay ndeen, nokkuure tinndinoore nokkuure ɓurne senaade goonga e goonga wonnde dow kaamu non. ²⁵ Mawɗo *cakkanooɓe Alla hitaane warde hitaane no naata nder nokkuure ɓurne senaade, hanaa ngam sakkude yiyam hoore mum amma ngam sakkude yiyam fereejam gom. Amma en ngi'ii ko *Almasiihu kay gaba go'o naati ngam sakkude hoore mum. ²⁶ Se tawinoo kile keewɗe o naatunoo, nden o torretenoo kile keewɗe illa fudɗorde duuniyaaru. Amma nde goonga nder wakkatiiji cakitiidii ɗii, nde worre o wanngi. Har banngol makko ngool, o mursi yonki makko gaba go'o ngam moytude hakke himbe. ²⁷ ɓii-aadama fuu, nde worre tan maayata, gaɗa mum Alla hiito joomum. ²⁸ Hano non duu *Almasiihu mursiri yonki muuɗum gaba go'o ngam o ronndo hakke himbe

† 9:20 9.20 Burtaaki 24.8

heewŋe. O wanngowan nde diɗaɓere, hanaa ngam ronndaade hakke himŋe, amma ngam hisinde doomuŋe gartol makko.

10

Iisa sadaka amaana keso

¹ *Tawreeta Muusa no tinndinoore kujje lobbe garooje tan, amma nde hanaa ɗe goonga e goonga. Baa nii ko nde tilsinii sadakaaji ngadŋee hitaane warde hitaane nde waawaa waɗi, hiɗuŋe ɓadaade Alla har gaɗol sadakaaji ɗii laatoo huubuŋe. ² Nde nii sadakaaji ɗii mbaawino ɓadinde himŋe, nden waɗooŋe ɗi ngayniino golle mum'en. Ngam nde nii rewoŋe ɓeen laaɓinaama ngam hakkeji mum'en nde worre lok, nden hakkillooji maɓŋe ummataakono kaden. ³ Amma nde goonga, hitaane fuu sadakaaji ɗii miccintinta ɓe hakke maɓŋe.

⁴ Yiiyam ga'i e ilooji ɗam waawaa moyti hakke sam, ⁵ waɗi, wakkati *Almasiihu naatannoo duuniyaaru, o wi'i Alla :

A hiɗaa hadiyaaji e sadakaaji kirseteedi,
amma a waɗani kam ɓannu ngam mi ɗowtane.

⁶ *Sadakaaji bulaaɗi e sadakaaji gaɗaadi
ngam moytol hakke duu*

mbelaa ɓerne maa.

⁷ *Yaa Alla ! Ndaa, mi wari
ngam waɗude muuyɗe maada.*

*Nii ɗum winndiraa dow am nder dewte.**

⁸ Arannde nii ko *Almasiihu wi'i Alla nii : A hiɗaa hadiyaaji, a hiɗaa sadakaaji kirseteedi naa buleteedi. A hiɗaay ɗi, ɗi mbelaa ma. Amma *Tawreeta tilsini sadakaaji ɗii fuu ngadŋee. ⁹ Gaɗa mum, o wi'i Alla : *Ndaa, mi warii ngam mi waɗa muuyɗe maa. *Almasiihu itti*

* 10:7 10.5-7 Jabuura 40.7-9

sadakaaji arani ɗiin, waddi *sadaka keso gom. ¹⁰ Wakkati Iisa *Almasiihu waɗunoo muuyɗe Alla ɗeen, en fuu en laabinaama he hakkeji meedɗen. Ngam, o hokki ɗanndu makko laatanoo en *sadaka. O hokkii ndu gaba go'o faa abada abadin.

¹¹ *Cakkanooŋe Alla no daroo nyannde fuu dow koyɗe mum'en ngam waɗude golle mum'en. Iɓe njottina sadakaaji ɗiin wakkati fuu, amma sadakaaji ɗiin mbaaw-taa moyti hakkeji himɓe. ¹² Amma *Almasiihu kay no seedi he *cakkanooŋe Alla ɓee. Gaba go'o o sakki hoore makko ngam hakkeji himɓe. *Sadaka oo duu, heyi kam tan faa abada. Gaɗa gaɗol *sadaka oo o jooɗoowi nyaamo Alla, ¹³ to o doomi Alla sorna wayɓe makko ley teppere makko. ¹⁴ Ndenne he *sadaka gooto oo, o waɗi ɓe o laabinoo he hakke mum'en huubube faa abada abadin.

¹⁵ *Ruuhu Ceniidɗo duu no seedanoo en dow majjum, no wi'a :

¹⁶ *Alla Joomiraawo wi'i :*

Ndaa amaana mo ngaɗɗanmi he maɓɓe

nder balɗe garooje nii :

Mi wattan tilsinooje am nder ɓerɗe maɓɓe,

mi watta ɗe nder hakkillooji maɓɓe.

*Ruuhu Ceniidɗo duu no seedanoo en no wi'a kaden :

Alla Joomiraawo wi'i :

¹⁷ *Mi moytan sam hakkeji maɓɓe he bonandaaji maɓɓe*
nder hakkillo am.†

¹⁸ Ndenne, nde nii hakkeji fuu njaafaama, *sadaka moy-toowo hakkeji fuu haajaaka kaden.

Almasiihu fiirti laawol kesol

¹⁹ Banndiraabe am, yiyam Iisa ndufaafam ɗam hokki en semmbe naatude nokkuure ɗurne huune fuu senaade.

† 10:17 10.16-17 Yeremiya 31.33-34

²⁰ O udditani en laawol kesol goodungol yonki, laawol kesol naatirteengol har riido *hukumuuuru seniinu nduun. Laawol ngool woni maayde makko. ²¹ Eḃen ngoodi mawḃo *cakkanoowo Alla, ardinaaḃo suudu Alla. ²² Ndenne, en ḃado Alla he ḃerne lamnde he tammude mawne nde goonḃinol meeḃen hokki en. Berne lamnde, nde ko boni fuu walaa nder mum, he ḃanndu lamniraanu ndiyam laaḃḃam. ²³ En tibinoo sanne tammude meeḃen, tammude nde annduḃen fakat no goonga, ngam gaḃanḃo en fodoore ndeen, no kolniidḃo. ²⁴ En ngattu hakkillo meeḃen ndaaren no mballodirten hakkune meeḃen, faa hidde he gaḃanodirolo golleeji lobbi naata hakkune meeḃen. ²⁵ To en paddo koyḃe he kawriidḃe meeḃen hano no woḃḃe paddorto koyḃe mum'en. Amma en cemmbinḃinodir ḃerḃe, ngam en ngi'ii nyalaane Joomiraawo ḃadake.

²⁶ Nde nii eḃen keero, eḃen ngaḃa hakke gaḃa ko annduḃen goonga oon faa laabi, paamen ko *sadaka ittoowo hakkeji gom fuu walaa gaḃa kaden. ²⁷ Amma ko horani en woni keḃoḃen kiite Alla nder kulkulal manngal. Kiite gardooje hiite haadunge, halkoowe wayḃe Alla. ²⁸ Se neḃḃo murti he *Tawreeta Muusa, nde himḃe ḃiḃo naa tato ceedake, joomum no waretee non, yurmeene fuu walanaa joomum. ²⁹ Ndenne, ḃume laatoto kiite neḃḃo banyuḃo ḃii-Alla, ndaari meere yiyam makko ndufaaḃam ngam amaana, yiyam laabinoojam, dey kaden yenni *Ruuhu Alla, Ruuhu kokkoowo moyyere? Oḃon mbaawi miilaade iri kiite, ḃe iri neḃḃo oo haani naa? ³⁰ Ngam eḃen anndi Alla bi'udḃo :

Miin jeyi yottitaare,

miin yoptoto neḃḃo fuu dey-dey ko waḃi.‡

Alla wi'i duu :

‡ 10:30 10.30 Wi'itaade Tawreeta 32.35

Miin, Joomiraawo mi hiitoto himbe am.[§]

³¹ Hey, naatol neddo nder juude Alla duumiido no hulyinii sanne !

³² Miccitee he ko waɗunoo nder mbuurnam moodon aranam, wakkati goondindon Iisa *Almasiihu. On munyii keddi baawde moodon. ³³ Wakkatiiji gom on njennaama, on cemtinaama caka jama'aare. Wakkatiiji gom on torraama, wakkatiiji gom odon mballa wonbe no torree hano moodon gom. ³⁴ On njurmaka wonnoobe ley kasu. Woodi, on njabi teetaɗon ko njogidon fuu. On njabirii dum welwelo, ngam odon anndi, ko odon ngoodi ko buri kujje dee fuu woodude, kujje de tabbitata faa abada abadin. ³⁵ Ndenne, to mboppee hoolaare moodon, ngam inde woodi mbarjaari mawni. ³⁶ Munyal kaanuɗon, ngam waɗude ko Alla hidɗi, keɗon ko o fodani on. ³⁷ No winndaa wi'aa :

Seɗɗa hori, seɗɗa tan hori
kaanuɗo wara oon, wara,
o warilawan.

³⁸ Alla wi'i : Goondindoo kam, no dartiido.
Goondinol mum no wurnan dum.

*Amma nde o hokkii kam baawo,
mi nanataa belɗum joomum.**

³⁹ Enen kay, en njeɗdaaka he kokkoobe Alla baawo, kalkooŋe. En goondinbe Alla, en kisintee duu.

11

Habaru goondinol

¹ Goondinol Alla, tabbintinde keɗol ko neddo tammi non, laawol anndude goongaaji di neddo hi'ataa. ² Ngam maggol Alla yardi he maamiraabe meedɗen.

§ 10:30 10.30 Wi'itaade Tawreeta 32.36 * 10:38 10.37-38 Habakuk 2.3-4

³ Ngam en ngoonɗini waɗi paamuɗen ko he haala makko o tagiri dow e ley. Ko hi'etee fuu tagiraama he ko hi'ataake.

⁴ *Haabiila, ngam goonɗinii waɗi o ittani Alla *sadaka burɗo *sadaka *Kayinu. Ngam o goonɗinii waɗi Alla jaɓi sadakaaji makko, famtini mo ko o dartiiɗo. Goonɗinol makko ngool waɗi baa nii ko o maayi, omo he waajaade.*

⁵ Enok, ngam goonɗinii Alla waɗi yencinaa dow ngam to meedɗu maayde sam. Nedɗo fuu hi'aay mo kaden, ngam Alla yencinii mo. Se goonga duu, dewte ceedanake mo, mbi'i illa o yencinaaka, omo weli Alla.† ⁶ Nedɗo fuu waawtaa weli Alla, nde nii joomum goonɗinaay. Nedɗo fuu ɓadii Alla, tilay goonɗina ko Alla no ɗon, omo moyyana tefooŋe mo duu.

⁷ Nuhu, ngam goonɗinii waɗi o ɗowtani Alla cappiiɗo mo dow fii, garoowo mo o hi'aay. O waɗi ko Alla wi'i mo. O seki laana ndiyam kaan ngam o danna koreeji makko. O holli ko himbe ngadi hakke. Ngam goonɗinol makko ngool, o laatii dartiiɗo to Alla.

⁸ *Ibrahim, ngam goonɗinii Alla waɗi, o jaɓi ko Alla wi'i, o yaha nder leydi ndi kam fodi hokka mo. *Ibrahim dilli, tawi anndaa to fa'i. ⁹ Ngam o goonɗinii Alla waɗi o hoɗi ley *hukumuuru makko nder leydi ndi o fodanaa ndiin. Isiyaaku he Yakuuba duu njooɗii ley hukumuuji mum'en hano no *Ibrahim jooɗori nder mayri. Nii waɗi ko Isiyaaku e Yakuuba ndoni kam'en duu fodoore ndeen. ¹⁰ *Ibrahim waɗi ɗum ngam o haaɓi o hi'aay huɓeere duumiine nde Alla diidi, nyiɓani mo ndeen.

¹¹ *Ibrahim, ngam goonɗinii waɗi heɓi beyɗu baa nii ko naywi. Saratu, deekiiko duu no dimaro. O tabbintinii ko Alla no yottinan haala mum. ¹² Ngam majjum waɗi

* 11:4 11.4 Daaru Fuɗɗorde 4.3-10. † 11:5 11.5 Daaru Fuɗɗorde 5.21-24.

he nayeejo gooto oo, naywuɗo faa no hedfi maayde, jippotooɓe ɗubɓe yuwi. Dimma maɓɓe no fota dimma koode kammu, naa taasiiri daane maayo ndi limataako.‡

¹³ Himɓe ɓee fuu maaydi goonɗinol Alla, ɓe keɓaay podooje ɗe Alla waɗi ɗeen. Amma ɓe kolliri ɗe to wofɗi, ɓe nani belɗum. ʼBe njabi ko ɓe weerɓe nder duuniyaaru.‡ ¹⁴ Haaluɓe iri haalaaji ɗii kolli ko kam'en no tefa leydi halal mum'en. ¹⁵ Nde nii ɓe miccitakeno leydi ndi ɓe ndillunoo nder mum, nden ɓe keɓiino laawol soyyaade. ¹⁶ Amma ɓe ndekii hakkillo maɓɓe dow nokkuure ɓurne wodde, nokkuure wonnde dow. Ngam majjum waɗi, ɗum semtinaaki to Alla, Alla noddiree Alla maɓɓe, ngam o siryanake ɓe huɓeere gom.

¹⁷⁻¹⁸ *Ibrahim, ngam goonɗinii waɗi, o sakkani Alla ɓiyiiko wakkati Alla sii'iino goonɗinol makko. Baa nii ko Alla waɗani mo fodoore nde nder mum o wi'i: *Har Isiyaaku jippotooɓe maadɗa ɓee yuwata.** *Ibrahim hosi sakkude ɓiyum bajjo. ¹⁹ *Ibrahim tabbintinii ko Alla no waawi ummintinde maayɗo, ngam majjum waɗi eɗen mbaawi wi'ude ko Alla hokkiti *Ibrahim ɓiyum, hano maayɗo ummitii.

²⁰ Isiyaaku, ngam goonɗinii waɗi, o eeli Alla barkinɗina Yakuuba e Isuwa dow ko warata yahde yeeso.

²¹ Yakuuba, ngam goonɗinii Alla waɗi, wakkati o ɓadinoo maayde, o barkinɗini ɓiɓɓe Yusufu ɗiɗo been gooto gooto. O tuugi dow sawru makko, omo teddina Alla.†

‡ 11:12 11.12 Daaru Fuɗɗorde 15.15. § 11:13 11.13 Daaru Fuɗɗorde 23.4. * 11:17-18 11.17-18 Fuɗɗorde 21.12 † 11:21 11.21 Ayaare ndee no tokka gerekankoore nder Fuɗɗorde 47.31.

²² Yusufu, ngam goondinii Alla waɗi, wakkati ɓadinoo maayde, haali dow burtaaki ɓiɓɓe *Isra'el nder leydi Misira. O tinndini ɓe, no ɓe ngadirta ɓanndu makko.

²³ Saarooɓe *Muusa, ngam ngoondinii Alla waɗi ɓe cuuɗi *Muusa lebbi tati gaɗa dimeeki mum. Ngam ɓe ngi'ii *Muusa no cukalel lobbel, ɓe kulaay tilsinoore laamiido oon.

²⁴ *Muusa, ngam goondinii Alla waɗi, wakkati maw-nunoo, salii wi'ee ko ɓii-Firawna debbo rimi mo. ²⁵ *Muusa ngam goondinii Alla waɗi subii wondude he himɓe Alla nder torraaji mum'en, baa nii ko omo waawi wuurude mbuurnam mbeldam nder wakkatiyel seɗɗa. ²⁶ O hi'i ko o yennee no *Almasiihu yenniroytee, no ɓurani mo heɓude njawdi Misira fuu. Ngam gite makko ngalaana no ndeki dow mbarjaari ndi o heɓoyta.

²⁷ *Muusa, ngam goondinii Alla waɗi o hulaay tikkere laamiido Misira, o dilli Misira. O darii nokkuure worre, hakkillo makko no fukkii hano neɗɗo gi'udɗo Alla mo neɗɗo fuu hi'aay. ²⁸ Ngam o goondinii Alla waɗi o waɗi himɓe *Isra'el puɗɗi waɗude *Juulɗe dimɗinol Isra'ilankooɓe. O wi'i ɓe, ɓe mbicca yiyam he dammbule cuuɗi maɓɓe to maleykaajo ittoowo yonki oon waru afo dimaado maɓɓe fuu.

²⁹ ɓiɓɓe leydi *Isra'el, ngam ngoondinii waɗi, he koyɗe maɓɓe, ɓe njaabi dow leydi njoorni ɓe pedditi maayo Maaliya. Amma wakkati ɓiɓɓe Misira tefunoo pedditi, ɓe njoolii nder maggo. ³⁰ ɓiɓɓe leydi *Isra'el, ngam ngoondinii waɗi, wakkati ɓe ngadunoo balɗe jedɗi iɓe piiloo huɓeere Yeriko, birniyol huɓeere ndeen saami. ³¹ Rahab, debbo pijoowo oon, ngam goondinii Alla waɗi wardaaka he tottitiibe Alla. Seyo e jam, o jaɓɓori ɓiɓɓe *Isra'el horuɓe leydi makko.

³² Dume mbi'anmi kaden ? Wakkati oo heyataa kam mi haala, mi senndodira haalaaji dow Gideyon, Barak, Samson, Yefta, Daawda, Samuwiila, naa dow annabiibe gom. ³³ Be fuu, ngam be ngoondinii Alla waɗi, ko be koni leyɗe ɗudɗe, be nyaami ɗe. Be laamorii dartinaaku, be keɓi podooje ɗe Alla waɗani be, be maɓɓi kundule muusuuji ladde. ³⁴ Be keli baawɗe hiite haafunge, be kisi coppol takubaaɗe belɗe. Be tampuɓe amma be ngartii semmbenteeɓe. Be laatii suusuɓe nder koni, be ndiiwii konuuji gardi he maɓɓe. ³⁵ Rewɓe gom, ngam ngoondinii waɗi maayɓe maɓɓe gom ummintinaa. Himɓe gom torraama faa be kosi maayɗe, amma be calii tettineede ngam be maaya, be ummintinee nyannde darɗal no ɓurani be. ³⁶ Wobɓe duu njennaama, boccaama. Be nanngaama, be kabɓiraama callali, be uddaama. ³⁷ Nder maɓɓe, wobɓe paɗɗaama kaaye faa maayi. Wobɓe tayaa, cenndaa ɗiɗi, wobɓe mbardiraama takubaaɗe. Wobɓe no wakkati fuu nder perol, iɓe ɓorno guri be'i naa baali. Be teetaama huune fuu ko be njogii. Be torraama, be ngaɗaama ko metti fuu. ³⁸ Iɓe piilo nder laddeji e ley baamle, iɓe njoodoo nder lowi, nder gayɗe. Duuniyaaru nduu fotaay baa to be ngarta be njoodoo nder mum.

³⁹ Himɓe ɓee fuu, manaama ngam be ngoondinii Alla, amma nder maɓɓe walaa keɓuɗo fodoore Alla. ⁴⁰ Ngam Alla siryanaake en goɗɗum nafoojum sanne, waɗi be mbaawaa heewtude huune ndee, nde hanaa min keewti nde non.

12

Dekol gite dow Almasiihu

¹ Enen wonɓe no tummbi caka goondinɓe re'ataa, holluɓe noy goondinol mum'en foti eɗen kaani woppude

donngal fuu goongal no haɗa en yahde yeeso. Accen waɗude hakke fuu gonɗe no jiiɓa en, tittinkinodɗen illa fuɗɗorde nder ko yameɗen, faa njottodɗen he timmoode majjum. ² En ndeku gite meedɗen dow Iisa, omtaɗo en laawol goonɗinde Alla, balloowo en goonɗinol meedɗen huuba cap. Ngam belɗum ɓerne nde o hebata, waɗi o suusi maayde dow *leggal bardugal. O wannaaka semteene nde o yarata ngam maayde makko dow maggal. Joonin, omo jooɗii nyaamo jooɗorgal Laamu Alla.

³ Miccitee no Iisa munyiri nganyaandi ndi waɗooɓe hakke kolli mo, heɓa to tampiri helu ɓerde moodon. ⁴ Habdo moodon he hakke, heewtaaki to ndufoton yiyam ginan. ⁵ On njeggitii haala cemmbinɗinooka, iri haala ka baaba haalanta ɓiyum, no wi'a :

*ɓiyam, taa yawa eeltol Joomiraawo,
taa nanu naawɗum, se o felii ma.*

⁶ *Ngam mo Joomiraawo hiɗi eltata,
o fela mo o daari hano ɓiyum.**

⁷ Munyee eltol ngool, ingol moyyina mbuurnam moodon, ingol holla ko Alla no ada on hano ɓiɓɓe mum. ɓiɗɗo oye woni mo baaba mum eltataa ? ⁸ ɓiɗɗo fuu no eltee. Nde nii Alla eltaay on, ndenne hanaa kanko jeyii on, on kanaa ɓiɓɓe Alla. ⁹ Woodi duu, eɗen ngoodi baabiraabe nder duuniyaaru, eltooɓe en, en teddini ɓe, sako *Baaba meedɗen gonɗo dow eltoowo en ngam keɓen mbuurnam faa abada. ¹⁰ Baabiraabe meedɗen no elta en, ngarten no ɓe ngiɗi ngam wakkati seɗɗa. Amma Alla no elta en ngam ɓeydaari meedɗen, ngarten seniibe hano makko.

¹¹ Wakkati eltol, belɗum walaa, sey nii naawɗum. Amma gaɗa mum, ingol rimana jabube eltee ɓeen jam e dartinaaku.

* 12:6 12.6 Baɗɗi 3.11-12

¹² Ngam majjum cembindinee juude moodon tampude, cembindinee koppi moodon comuɗi.
¹³ Moyyinanee koyɗe moodon laabi dartiiɗi,† ngam to koyɗe moodon layooje larɗu amma ɗe nyawta.

Buuroɓ mbuurnam ceniiɗam

¹⁴ Tittinkinee, ngaɗee keddi baawɗe moodon, njoodododon himbe he jam. Ngarton seniibe, ngam nde hanaa jonnde seniine walaa gi'oowo Joomiraawo.
¹⁵ Kakkilee, to neɗɗo moodon fuu saloo moyyere nde Alla waɗani ɗum. To neɗɗo moodon fuu laatoo wabbere bonde, raaba heewbe hakkune moodon. ¹⁶ Kinnee to baa gooto moodon laatoo jaahili, mo wannaaka he ko Alla wi'i ɗum hano Isuwa, connuɗo mawniraaku mum ngam le'al. ¹⁷ Oɗon anndi gaɗa mum, o yehii to baabiiko ngam barkina mo, amma baabiiko salii. O tefi fuu no o waɗata ngam baabiiko heɓa moyyere gom hokka mo, amma meere. Baa nii ko o woyi walaa ko ɗum nafi.

¹⁸ Onon, wakkati ɓadiɗon Alla, on ngaraay fuu to waamnde gom nde mbaawɗon meemude, ir waamnde *Sinayi, to hiite hubɓaa, to niɓɓi, to ɓalinde waɗi.
¹⁹ On nanaay daane luwal, on nanaay haala fuu. ɓiɓɓe *Isra'el nanunooɓe ɗum duu ndaraaki kettinani haala fuu kaden. ²⁰ Be mbaawaay hettinaade tilsinoore Alla wi'ude : *Yonki fuu meemi waamnde ndee, baa se laatii ndabba non, no faɗɗetee kaaye, waree.*‡ ²¹ Ko ɓe ngi'ata ɗum no hulyini, ngam *Muusa e hoore mum wi'i ko kam *huli sanne* faa kam no diwna.§

²² Amma onon, on ngari waamnde *Siyon, huɓeere Alla duumiido, kayre woni *Ursaliima keso, huɓeere wonnde dow, to maleykaaɓe ujunaaji ujunaaji kawriti nder welwelo. ²³ On ngari nder hawriine goondinbe Alla

† 12:13 12.13 Banndi 4.26 ‡ 12:20 12.20 Burtaaki 19.12-13 § 12:21 12.21 Wi'itaade Tawreeta 9.19

aranḑe, ḑe inde mum'en mbinndaa toon dow. On ngari to Alla kiitotooḑo himḑe fuu. On ngari to himḑe dartiiḑe, ḑe Alla waḑi huubuḑe. ²⁴ On ngari to Iisa gartirḑo potal hakkune himḑe he Alla ley amaana keso. Iisa mo yiyam mum rufaa, yiyam makko no waajoo en sanne ḑurde yiyam *Haabiila dufaaḑam.

²⁵ Ndenne, tinnee to caloḑon hettinaade Alla gonḑo no haala. Ngam nder duuniyaaru, *Muusa haalani ḑiḑḑe *Isra'el amma ḑe calake hettinaade mo. Kamḑe duu ḑe kisaay tikkere Alla. Enen, illa dow Alla haaldi he meeḑen nde nii en tottitake mo, sikka fuu walaa en kisataa. ²⁶ Ndenno daane Alla yinngii leydi, amma hannden o waḑani en fodoore gom, o wi'i : *Mi yinngan leydi ndii, kaden hanaa kayri tan, mi yinngan kammu nguu duu.** ²⁷ Konngol kaden ngool no holla ko tagaa fuu no yinngete, moytee heḑa kujje ḑe njinngataako ḑeen nduumo. ²⁸ Ngam majjum nde nii en keḑi laamu ngu yinngataako, kulen Alla, njetten mo, teddinen mo nder leesinaaku ngu o hiḑi. ²⁹ Ngam nde goonga, Alla meeḑen no hiite nyaamoowe.†

13

Habaru waajuuji cakitiidi

¹ Tintinkinee nder hiḑodirde ngam on banndiraabe. ² To njeebee jippinol weerḑe, ngam woḑḑe nder rafi anndal mbernii maleykaabe. ³ Miccitee he uddaabe hano on fuu uddidaa. Miccitee he torraabe hano on fuu torridaa. ⁴ Nedḑo moodon fuu teddina dewngal. Worḑe he rewḑe wonḑe nder dewngal, tilay nedḑo moodon fuu daroo he banndum. Ngam Alla no hiitoto pijooḑe nder dewngal he ḑe ngalaa nder dewngal fuu. ⁵ Kakkitee ko'e

* 12:26 12.26 Agay 2.6 † 12:29 12.29 Wi'itaade Tawreeta 4.24

mooŋon he hidde seedere. Ceyoroŋon ko ngooduŋon,
ngam Alla wi'ii :

Abada mi woppataa ma.

*Abada mi yeebataako ma !**

⁶ Ngam majjum waŋi eŋen mbaawi mbi'i he ɓerne worre :
Joomiraawo woni ballo am,
mi hulataa.

Dume neŋŋo waawani kam ?†

⁷ Miccitee ardiibe aranbe, waajiiibe dow haala Alla. Miccitee noy be njooŋori nder mbuurnam maɓbe, ndaaree no be timminiri mbuurnam maɓbe, nyemminon goonŋinol maɓbe.

⁸ Iisa *Almasiihu, no wontirnoo keeŋa, non o woniri hannden, non duu o jooŋorto faa abada abadin. ⁹ To njaɓee waaju fereejo gom, waaju mo tokkaay laawol goonŋinol meeden hooya hakkillooji mooŋon. Ko ɓuri wodde, woni moyyere Alla semmbindina ɓerde mooŋon. Amma tokkol tilsinooje dow nyaamdu, tilsinooje non de nafataa tokkuɓe dum'en.

¹⁰ Enen, eŋen ngoodi sakkirde, amma *cakkanooŋe Alla gollooŋe nder *hukumuuru ceniinu ngalaa laawol nyaamude huune fuu ko sakkaa dow mayre. ¹¹ Mawŋo *cakkanooŋe Alla no nadda yiyam ko hirsaa sakkanaa Alla ley nokkuure ɓurne nokku fuu senaade ngam moytol hakkeeki, amma tewu ko hirsaa sakkaa yaasin hoŋorde ndeen wuletee. ¹² Ngam majjum waŋi Iisa duu maayi gaŋa wuro, yiyam mum rufi ngam har majjam o laaɓina himbe he hakkeeki mum'en. ¹³ Ndenne enen duu, en mburto, tawowen mo gaŋa wuro, njaɓen cementeŋen no o semtiniraa. ¹⁴ En ngalaa huɓeere duumotoone nder duuniyaaru nduu, amma eŋen tefa huɓeere duumotoone

* 13:5 13.5 Wi'itaade Tawreeta 31.6 † 13:6 13.6 Jabuura 118.6

waroore gom. ¹⁵ *Sadaka meedfen mo ngaɗanten Alla woni tinnodfen eɗen teddinan mo nder haalude he nder jardaaki ko Iisa *Almasiihu woni kisinoowo meedfen.

¹⁶ To njeebee waɗude ko woodfi. Cenndee ko njogidfon, kokkaron beeto. Dum woni *sadaka beldfo Alla.

¹⁷ Dowtanodfon ardiibe moodfon. Leesinee ko'e moodfon, ngaɗfon ko be mbi'i on, ngam kambe ndoomi on. Alla duu yamtan be noy be anndiri on. Tokkee ko be mbi'i, accon be ngolla, golle maɓbe nder beldum ɓerne, hanaa nder mettal ɓerne. Ngam nde be ngaɗirii ngal mettal ɓerne, dum nafataa on.

¹⁸ Midfen eela on du'aa'u. Min tabbintinii ko ɓerɗe amin no laabi. Midfen ngidfi waɗude ko haani nder huune fuu. ¹⁹ Miɗo eela on faa noy walaa ndu'anodfon kam, Alla hokka kam laawol wartoyde to moodfon law.

Baynodirol

²⁰ Alla jom jam, ummintini Iisa he maayde, Joomiraawo meedfen laatiidfo duroowo baali mawɗo, dufuɗo yiiyam mum, watti amaana keso duumotooɗo hakkune himbe he Alla. ²¹ Alla hokka on baawɗe waɗude ko woodfi no dum wa'i fuu, ngam ngaɗfon muuyɗe makko. O wartira on ko welnanta mo ɓerne ngam Iisa *Almasiihu. Teddungal laatanoo Iisa *Almasiihu faa abada.

Aamiin !

²² Banndiraabe, ko mbinndanmi on dum juutaa sanne, mi eeli on kettinee waajuuji cemmbindinooji dii. ²³ Miɗo haalana on ko banndii'en Timote yoofaama. Nde o warilawi to am, mi wardan he makko to moodfon. ²⁴ Midfen njewta ardiibe moodfon he hiduɓe Alla wonduɓe he moodfon fuu. Banndiraabe meedfen yuwbe leydi Italiya duu no njewta on.

²⁵ Moyyere Alla wonda he moodfon, on fuu !

Ko woni Amaana Keso

Fulfulde, Western Niger: Ko woni Amaana Keso (Bible)

Copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Fulfulde, Western Niger)

Translation by: SIM Niger

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

03866d8b-1da2-5821-b01d-4d382a1cd5d9